

Výročná správa o činnosti
Univerzitnej knižnice
Katolíckej univerzity v Ružomberku
2011

Úvod

Knižnica je neoddeliteľnou súčasťou akademickej pôdy. Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity (UK KU) v Ružomberku je knižnično-informačným, koordinačným a poradenským pracoviskom. Poskytuje služby najmä pedagogicko-vedeckým pracovníkom, poslucháčom všetkých foriem štúdia a odbornej verejnosti. Bibliograficky registruje a uchováva publikačnú činnosť učiteľov, vedeckých pracovníkov a interných doktorandov. Sprístupňuje knihy, odborné periodiká, dennú tlač, kvalifikačné, záverečné práce a elektronické informačné zdroje. UK KU tvorí centrálné pracovisko v Ružomberku a pracoviská na Teologickej fakulte (TF) KU so sídlom v Košiciach a na Teologickom inštitúte TF KU so sídlom v Spišskom Podhradí.

UK KU má vďaka svojmu vybaveniu a poskytovaným službám ambíciu, ale aj potenciál, stať sa modernou akademickou knižnicou spĺňajúcou kritériá kladené dnešnými potrebami akademickej obce univerzít. Naším cieľom je vytvorenie modernej knižnice, ktorá bude poskytovať knižničné služby s ohľadom na meniace sa potreby výučby, vzdelávania a výskumu, pričom dôraz bude tiež kladený na poslanie, hodnoty a vízie Katolíckej univerzity.

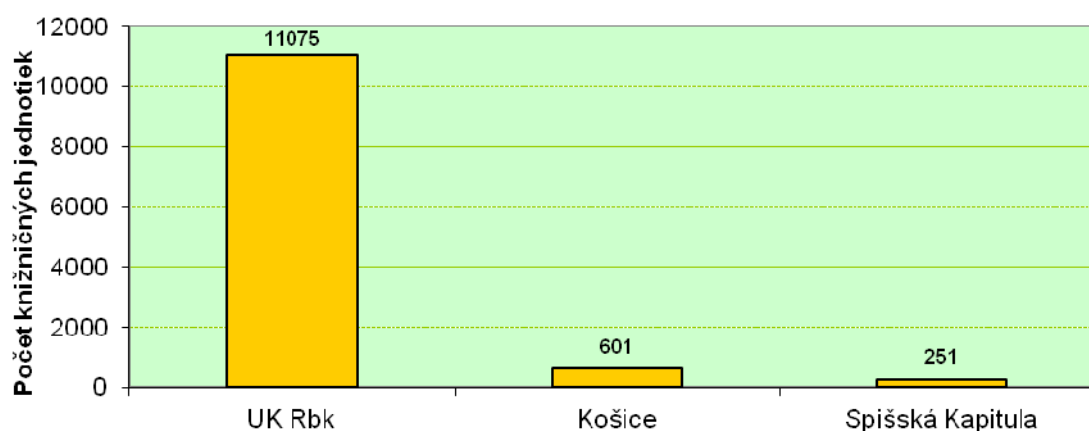
Knižničný fond

Po konverzii pracoviska (21.2.2011) v Spišskom Podhradí z knižnično–informačného systému (KIS) Paris na KIS Virtua už všetky pracoviská UK KU používajú KIS Virtua, prostredníctvom ktorého sú zapojené do súborného katalógu knižníc *Slovenská knižnica* v SR. Správcom KIS Virtua je Slovenská národná knižnica (SNK) v Martine, ktorá v tomto roku realizovala 2 aktualizácie systému.

Trvalou snahou UK KU je sprístupňovanie čo najväčšieho počtu knižničných jednotiek (KJ) pre našich používateľov. V roku 2011 sme zaznamenali prírastok 11 927 KJ (tab. č. 1, graf č. 1). V porovnaní s rokom 2010 to znamená pokles o 3 045 prírastkov. Pokles vznikol dôsledkom ukončenia pracovného pomeru jedného pracovníka z oddelenia budovania fondov, implementáciou RFID štítkov a vykonávaním opráv bibliografických záznamov. Prírastky knižničného fondu tvoria predovšetkým dary a kúpa (tab. č. 1). Naďalej pokračuje dovoz a spracovávanie daru prof. Milana Ďuricu (do septembra 2011 UK KU v Ružomberku bolo bibliograficky spracovávaných 4579 KJ). Cenným prírastkom sa v UK KU stala knižnica z pozostalosti doc. Imricha Vaška v počte 1 025 spracovaných KJ. Ďalšími významnými darcami boli: prof. Tadeusz Zasepa, prof. Karl Mühlek, prof. Ján Hučko, prof. Michal Otčenáš.

Tab. č. 1 Akvizícia knižničného fondu UK KU

Akvizícia	2009	2010	2011
Prírastok knižničných jednotiek	11 636	14 973	11 927
z toho kúpou	5 938	3 045	2 391
z toho darom	5 635	11 812	9 334
z toho výmenou	61	107	89
z toho inak (náhrada)	0	9	113
z toho prírastok kníh	9 313	6 524	10 052
z toho prírastok audiovizuálnych dokumentov	7	72	32
z toho prírastok elektronických dokumentov	68		
z prírastku iné (kvalifikačné práce)	2 248	8 169	1 765
Počet titulov dochádzajúcich periodík	270	216	196
z toho zahraničných periodík	102	102	83
Úbytky knižničných jednotiek	23	1 753	18
Celkový stav knižničného fondu	116 643	129 863	128 012

Graf č. 1**Prírastok knižničných jednotiek podľa jednotlivých pracovísk za rok 2011**

Celkové finančné náklady na nákup knižničného fondu boli 50 551,29 EUR. Na nákupe knižničného fondu sa podieľali najmä jednotlivé fakulty KU (tab. č. 2).

Tab. č. 2 Finančné náklady na nákup knižničného fondu UK KU v roku 2011

Fakulty	Knihy (€)	Časopisy (€)	Elektronické databázy (€)	Spolu (€)
Fakulta zdravotníctva	0,00	99,58	0,00	99,58
Filozofická fakulta	19 341,72	4 916,02	1 661,31	25 919,05
Pedagogická fakulta	17 881,30	1 763,54	1 158,63	20 803,47
Teologická fakulta	2 895,01	1 313,2	0,00	4 208,21
Univerzitná knižnica	2 360,80	854,00	0,00	3 214,8
SPOLU	42 478,83	8 946,34	2 819,94	54 245,11

Aj v tomto roku sa UK KU podarilo získať dotáciu z Ministerstva kultúry SR v programe 2.5 Akvizícia knižníc, vďaka ktorej boli zakúpené knihy v hodnote 2 022,13 €. Celkovo 148 titulov a 162 exemplárov.

V tomto roku sme na výmene dokumentov začali spolupracovať s tromi novými inštitúciami: Akadémia umení v Banskej Bystrici - Knižnica, Univerzitná knižnica Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Knižnica ÚLUV v Bratislave.

Aj v roku 2011 odd. ochrany a budovania fondov pokračovalo v oprave svojich bibliografických záznamov v KIS Virtua. Išlo najmä o zlučovanie menných autorít, pretože meno jedného autora sa vyskytovalo vo viacerých verziách. Takto sme opravili cca 200 mien autorov, ktorých zoznamy sme poslali SNK v Martine ako návrh na vytvorenie autority.

Hlavným cieľom tejto práce bolo jednoduchšie a rýchlejšie vyhľadávanie pre čitateľa v on-line katalógu. Ďalšie opravy spočívali v odstraňovaní chybných ISBN. Pracovníčky v Spišskom Podhradí opravili ISBN približne v 10 000 bibliografických záznamoch.

Od januára do júna 2011 boli do kníh za plnej prevádzky implementované RFID (rádio-frekvenčné identifikátory) čipy, ktoré slúžia na identifikáciu, revíziu a zabránenie krádeži. V mesiaci júl sme v UK v Ružomberku vykonávali kontrolu implementácie RFID štítkov, pri ktorej sme použili digitálny knižničný asistent (DLA).

UK KU neeviduje periodiká automatizovane v KIS Virtua. Zoznam periodík, ktorý je pravidelne aktualizovaný, je prístupný na webovej stránke UK KU. UK KU pokračuje v spracovávaní zoznamu časopisov z daru prof. Milana Ďuricu.

Knižničné služby a používatelia

V roku 2011 mala UK KU 5 759 registrovaných používateľov, čo je v porovnaní s rokom 2010 nárast o 11,95%. Používateľom UK KU požičala 136 424 knižničných jednotiek, z toho bolo 95 299 absenčných a 41 224 prezenčných výpožičiek. Celkový nárast v porovnaní s rokom 2010 je 11,4%. So stúpajúcim počtom knižničných jednotiek a tiež vďaka účasti v súbornom on-line katalógu sme tiež zaznamenali rastúci trend vo výpožičkách prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby (MVS) (tab. č. 3).

Tab. č. 3 Knižničné služby poskytované UK KU

Knižničné služby	2009	2010	2011
Výpožičky spolu	100 265	122 466	136 424
z toho absenčné výpožičky	44 271	70 257	95 200
z toho prezenčné výpožičky	51 285	52 209	41 224
z toho prezenčné periodiká	4 709	7 029	10 052
MVS iným knižniciam	454	728	778
MVS z iných knižníc	548	517	581
Počet vypracovaných bibliografií a rešerší	234	408	436
Registrovaní používatelia	5 966	5 144	5 759
z toho poslucháči VŠ	4 968	3 928	4 284
Potenciálni používatelia	8 375	7 967	8 433
z toho poslucháči VŠ	7 692	7 299	7 758
Akcie informačnej výchovy	15	13	5

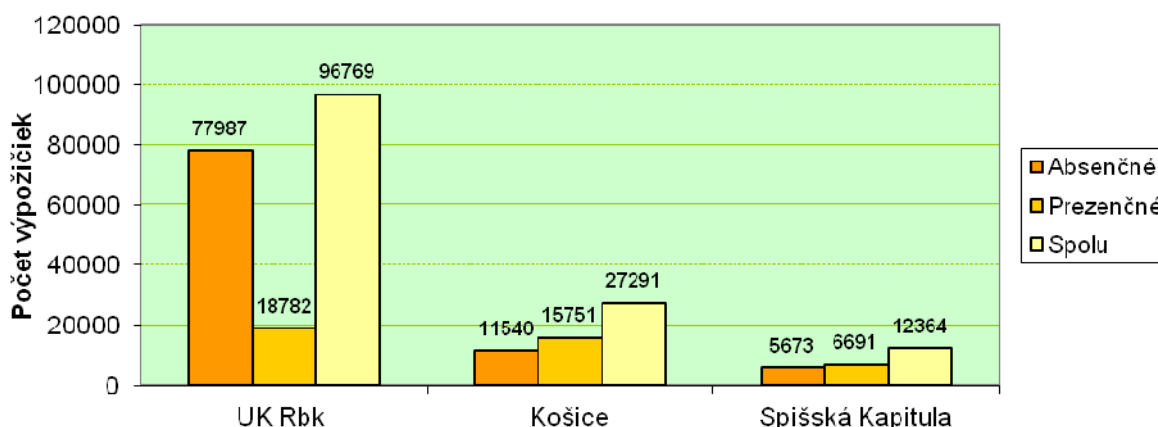
Pre študentov prvých ročníkov sme realizovali informačné hodiny, ktorých obsahom bolo oboznámenie s vyhľadávaním v on-line katalógu, v externých databázach a poskytnutie informácií o knižničných službách. Pre ich potreby sme vydali 500 kusov propagačných materiálov so základnými informáciami o UK KU.

Tab. č. 4 Poskytované knižničné služby pracoviskami UK KU v roku 2011

	Čitatelia		Výpožičky			MVS		Príjem
	Spolu	Z toho študenti	Spolu	Absenčné	Prezenčné	Iným knižniciam	Z iných knižníc	
UK Rbk	4245	3 466	96 769	77 987	18 782	682	521	11 022
Košice	1 027	565	27 291	11 540	15 751	69	23	1 523
Spiš.	487	253	12 364	5 673	6691	27	37	369
Spolu	5 759	4 284	136 424	95 200	41 222	778	581	12 914

Graf č. 2

Počet výpožičiek podľa jednotlivých pracovísk za rok 2011

V snahe zvýšiť kvalitu poskytovaných informačných zdrojov mali aj počas roku 2011 používatelia UK KU v rámci projektu *Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom (NISPEZ)* zabezpečený prístup k databázam Knovel, ProQuest Central, Scopus, SpringerLink, Web of Science, Current Contents Connect, Essential Science Indicators a Wiley InterScience. V rámci národnej licencie bol zabezpečený prístup do databáz EBSCO, a tiež boli zakúpené štyri kolekcie databázy JSTOR (I., II, III., V.). V rámci skúšobných prístupov bol používateľom umožnený

vstup do týchto databáz: Index to Printed Music, eBooks on EBSCOhost, Embase, Alexander Street Press, Journal Citation Reports 2008, Brill, Cambridge Journals, Emerald.

Služba Spýtajte sa knižnice na webovej stránke UK je málo využívaná (15x za rok). Používatelia zatiaľ uprednostňujú telefonickú a e-mailovú formu komunikácie.

UK KU ponúka svojim používateľom aj reprografické zariadenia a to samoobslužný kopírovací stroj MINOLTA s čítačkou ISIC kariet, ktorá umožňuje používateľovi samostatne kopírovať a skenovať dokumenty a kopírovací stroj Xerox Limited s využitím magnetických kariet s jednorazovým kreditom.

V UK v Ružomberku využívame robotizovaný skener na digitalizáciu dokumentov pre zrakovo znevýhodnených študentov a to výlučne pre študijné potreby.

V roku 2011 boli z ekonomických dôvodov a z dôvodu nízkej návštevnosti UK KU vo večerných hodinách skrátené otváracie hodiny zo 64 na 54 hodín týždenne. Počas pracovných dní sa teda skrátila otváracia doba, ale v sobotu zostali otváracie hodiny nezmenené, hlavne pre potreby externých študentov.

Počas Týždňa slovenských knižníc (28.3. - 1.4.2011) sme používateľom odpustili registračné a sankčné poplatky a zdarma ponúkli multiplikáty darovaných kníh. Pre stredoškolákov a pre študentov tretieho veku sme uskutočnili prehliadku knižnice. V priestoroch UK sa konala výstava zahraničnej literatúry z kníhkupectva Malé centrum s možnosťou zakúpenia dokumentov so zľavou.

Významné rozšírenie a skvalitnenie služieb predstavujú biblioboxy a selfchecky (samoobslužné výpožičné zariadenie).

Priestory a technické vybavenie

Zavádzanie nových technológií do každodennej praxe knižníc je pri súčasnom tempe rozvoja informačných a komunikačných technológií priam nevyhnutnosťou. Prehľad o základnom priestorovom a technickom vybavení UK KU poskytuje tabuľka č. 5. Vďaka projektu Rozvoj vzdelávania na Katolíckej univerzite v Ružomberku pomocou zlepšenia IKT, laboratórnej a ubytovacej infraštruktúry, ktorý je riešený v rámci Operačného programu výskum a vývoj, sa v UK pristúpilo k zavádzaniu technológie automatizácie procesov založenej na rádio-frekvenčnej identifikácii (RFID). Čo sa týka komplexnosti vybavenia v rámci tejto technológie, UK KU patrí v súčasnosti na Slovensku prvenstvo.

Tab. č. 5 Základné priestorové a technické vybavenie UK KU

Priestory a technické vybavenie	2009	2010	2011
Počet miest v študovni a čítárňach	174	183	194
Počet študovní	7	7	7
Celková plocha knižnice v m ²	2 527	2 473	2 473
z toho priestory pre používateľov	1 802	1 723	1 723
Počet selfcheckov	0	0	5
Počet biblioboxov	0	0	4
Počet pracovných staníc 3M	0	0	6
Počet digitálnych knižničných asistentov (DLA)	0	0	4
Počet detekčných brán	1	1	5
Počet kombinovaných de/aktivátorov	3	3	7
Počet počítačov	100	168	180
z toho s pripojením na internet	96	164	180
z toho pre študentov	78	140	159
z toho pre študentov s internetom	74	136	159
Online katalóg na internete (áno=1, nie=0), (údaje od r. 2008)	1	1	1
Počet prevádzkových hod. pre používateľov	68	68	54

Od januára do júna 2011 boli pracovníkmi knižnice, za plnej prevádzky, do 58 226 kníh v Ružomberku a 32 754 kníh v Spišskom Podhradí aplikované RFID čipy. Práve vďaka RFID technológii bola počas letných mesiacov urobená revízia knižničného fondu pomocou digitálneho knižničného asistenta (DLA). DLA umožňuje rýchle a efektívne vyhľadávanie, správu a revíziu knižničných jednotiek, čím uľahčuje a zefektívňuje prácu knihovníkom. Tento fakt potvrdzuje aj naša skúsenosť, pretože revízia knižničného fondu prebehla naozaj oveľa rýchlejšie v porovnaní s vykonávaním revízie v minulosti, bez DLA.

Komunikáciu medzi KIS a RFID čipmi zabezpečujú pracovné stanice, ktoré sú schopné RFID čipy čítať, zapisovať do nich údaje a ich zablokovať, alebo odblokovať.

1. septembra boli zapojené do prevádzky 4 pracovné stanice v Ružomberku, 1 v Košiciach a jedna v Spišskom Podhradí.

24. októbra 2011 boli spustené tri z piatich samoobslužných zariadení (SelfCheck) na vypožičanie kníh, ktoré má na Slovensku okrem UK KU iba jedna knižnica (aj to len jeden kus). Samoobslužná pracovná stanica (SelfCheck) je systém pre samoobslužné výpožičky dokumentov knižničného fondu bez potrebnej asistencie personálu.

1. júna 2011 sa začala výstavba novej budovy knižnice. Nová univerzitná knižnica poskytne študentom, pedagógom a zamestnancom univerzity, ale aj verejnosti, moderné, podnetné prostredie na získavanie informácií.

Zamestnanci knižnice

Informácie o zamestnancoch UK KU poskytuje tabuľka č. 6. V tomto roku traja pracovníci knižnice ukončili pracovný pomer, v rámci čoho došlo od 1. septembra aj k zmene riaditeľky knižnice.

Poskytovanie kvalitných knižnično-informačných služieb nie je možné bez kvalifikovaných pracovníkov. V roku 2011 ďalší pracovník UK KU úspešne absolvoval rekvalifikačný kurz Knihovnícke odborné minimum v CVTI SR a zároveň absolvoval skúšku z katalogizácie v knižničnom systéme *Virtua* v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Tab. č. 6 Počet zamestnancov UK KU

Zamestnanci knižnice	2009	2010	2011
Počet zamestnancov (fyzické osoby)	18	18	17
zamestnanci vykonávajúce knihovnícke činnosti	18	17	16
so základným knihovníckym vzdelaním (kvalifikačný kurz)	6	9	9
s odborným knihovníckym vzdelaním (VŠ, SOŠ)	4	3	2
Počet zamestnancov (prepočítaný stav na plný úväzok)	18	18	17